

**VAGGERYDS
KOMMUN**

Plan för likabehandling och arbete mot kränkande behandling i förskolan

Upprättad 2020

Reviderad:

Innehåll

Innehåll	2
Aktuella lagar och förordningar	3
FN:s konvention om barns rättigheter	3
Diskrimineringslagen	3
Skollagen 6 Kap 6 §	3
Skollagen 6 Kap 8 §	3
Läroplanen Lpfö 2018 1 Kap	3
Vision och mål	4
Begreppsdefinition	5
Diskriminering	5
Direkt diskriminering	5
Indirekt diskriminering	5
Trakasserier	5
Kränkande behandling	5
Ansvarsfördelning	6
Utvärdering av föregående plan	7
Främjande arbete	8
Förebyggande arbete och kartläggning	9
Riktlinjer och rutiner för att hantera diskriminering och kränkande behandling	10
Förankring av planen och likabehandlingsarbetet	11
Barns delaktighet och förankring av planen och likabehandlingsarbetet	11
Vårdnadshavarnas delaktighet och förankring av planen och likabehandlingsarbete.	11
Personalens delaktighet och förankring av planen och likabehandlingsarbetet	11

Aktuella lagar och förordningar

FN:s konvention om barns rättigheter¹

Barnkonventionen sätter barnperspektivet och barns rätt till likabehandling i fokus. Konventionen bygger på perspektivet att barnets bästa alltid skall komma i främsta rummet. Den talar om rätten till liv och utveckling, om barns rätt till inflytande och att få göra sin röst hörd i allt som angår dem.

Diskrimineringslagen²

Denna lag har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Den som bedriver utbildning får inte diskriminera något barn.

Skollagen 6 Kap 6 §

Huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn.

Skollagen 6 Kap 8 §³

Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. Åtgärderna ska beskrivas i efterföljande plan.

Läroplanen Lpfö 2018 1 Kap⁴

Inget barn ska i förskolan bli utsatt för diskriminering [...] eller annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas. Förhållningssättet hos alla som verkar i förskolan, och deras sätt att agera och tala om något, påverkar barnens förståelse och respekt för de rättigheter och skyldigheter som gäller i ett demokratiskt samhälle. Därför är alla som verkar i förskolan viktiga som förebilder.

Utbildningen ska ge barnen möjlighet att utveckla sin förmåga till empati och omtanke om andra genom att uppmuntra och stärka deras medkänsla och inlevelse i andra människors situation.

¹Barnkonventionen - <https://unicef.se/barnkonventionen/las-texten#hela-texten>

² Diskrimineringslagen - https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/diskrimineringslag-2008567_sfs-2008-567

³ Skollagen - https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800

⁴ Läroplanen för Förskolan - <https://www.skolverket.se/undervisning/forskolan/laroplan-for-forskolan/laroplan-lpfo-18-for-forskolan>

Vision och mål

Vi ska ha en förskola där alla behandlas likvärdigt, ges rätten att lära och utvecklas i en trygg miljö och bemöts med respekt. Därför arbetar vi aktivt för att motverka kränkande behandling. Planen är ett levande verktyg i det främjande likabehandlingsarbetet på samtliga förskolor i Vaggeryds kommun och underlag för att verkställa ovanstående lagar och förordningar. Arbetet grundar sig även i de mänskliga rättigheterna⁵ där synen på människan som fri och lika i värde och rättigheter är tydlig.

I Vaggeryd kommuns förskolor ska:

- Inte någon form av diskriminering, trakasserier eller någon annan form av kränkande behandling förekomma.
- All personal främja barns lika värde, rättigheter och motverka diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

⁵ FNs deklaration om de mänskliga rättigheterna - <https://fn.se/wp-content/uploads/2016/07/Allmanforklaringomdemanskligarattigheterna.pdf>

Begreppsdefinition

Diskriminering⁶

Är ett övergripande begrepp för särbehandling av individer och grupper utifrån de sju diskrimineringsgrunderna i lagen: kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, funktionsnedsättning, ålder och könsöverskridande identitet eller uttryck.

Det är huvudmannen eller personalen som kan göra sig skyldig till diskriminering. Barn kan inte diskriminera varandra i juridisk bemärkelse även om de kan utföra diskriminerade handlingar. Barn kan dock inte dömas som skyldiga till diskrimineringen utan ansvaret ligger hos personal och huvudman.

Direkt diskriminering

Är när en enskild individ behandlas sämre, annorlunda eller orättvist jämfört med andra utifrån de sju diskrimineringsgrunderna. Det innebär att *behandla lika olika*.

Indirekt diskriminering

Är när utbildningen tillämpar bestämmelser eller har ett förfaringsätt som verkar neutralt men som i praktiken missgynnar vissa barn. Ett exempel kan vara om ett barn inte ges bild-stöd när det är i behov av det för att förstå. Ett annat kan vara miljöns utformning i relation till barns känslighet för syn och hörselintryck.

Det innebär att *behandla olika lika*.

Trakasserier

Är en behandling eller uttryck som kränker någons värdighet och som är kopplad till de sju diskrimineringsgrunderna. Det räcker med en enskild handling som kränker en persons värdighet för att uppträdandet ska klassas som trakasserier.

Kränkande behandling

Kränkande behandling är ett uppträdande som, utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen, kränker en persons värdighet. Kränkande behandling kan utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera. Kränkande behandling kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande. Kränkningar kan äga rum mellan barn och barn, personal och barn samt personal och personal.

Det är ytterst den som är utsatt för handlingen som värderar om den är kränkande eller inte. Man behöver inte ha haft någon elak avsikt för att göra sig skyldig till diskriminering, trakasserier eller annan kränkande behandling. Det innebär att det inte går att bortförklara någons upplevelse med att det bara hände en gång. Det är effekten som avgör.

⁶ Svaleryd, K. & Hjertson, M. (2018) *Likabehandling i förskola & skola*. Stockholm: Liber

Ansvarsfördelning

Personal som arbetar i och runt förskolan

- Alla som verkar i förskolan ska stå för de grundläggande värden som anges i skollagen och läroplanen för förskolan och tydligt ta avstånd från det som strider mot dessa värden.
- Det är ålagt alla som verkar i förskolan att sätta sig in i det främjande likabehandlingsarbetet och planen mot kränkande behandling och utifrån sin yrkesroll arbeta för att målen nås.
- Förståelse för att barns identitetsskapande påverkas av hur vuxna pratar om och med dem samt förhåller sig till dem.
- Förskolläraren ansvarar för att förskolan tillämpar ett demokratiskt arbetssätt, där barn aktivt deltar och att det utvecklas normer för arbetet och samvaron i gruppen.

Rektor ansvarar för att:

- avsätta tid för fortlöpande kollegiala reflektioner och normkritisk dialog
- planen upprättas och förankras hos arbetslagen
- följa upp och utvärdera förskolans handlingsplaner på en övergripande nivå för att förebygga och motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling bland barn och personal
- det finns rutiner för utredning, åtgärder och dokumentation av trakasserier och annan kränkande behandling
- anmäla till huvudman när ett barn misstänks blivit utsatt för kränkande behandling eller trakasserier
- personalen kontinuerligt får möjlighet till den kompetensutveckling som de är i behov av för att verkställa planen

Utvärdering av föregående plan

- Varje arbetslag gör nedslag i och utvärderar likabehandlingsarbetet minst var femte vecka i SKA-verktyget (Systematiskt Kvalitets Arbete).
- I junis utvärdering redogörs för de åtgärder från förra året som genomförts såväl som de som inte genomförts och tankar om vidare arbete med utgångspunkt i utvärderingen.
- Sammanställning av utvärderingarna görs av rektor och specialpedagog.

Främjande arbete

Det främjande arbetet handlar om att stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i utbildningen och behöver inte utgå ifrån ett identifierat problem (till skillnad från det förebyggande arbetet som utgår från identifierade riskfaktorer). De syftar till att förankra respekten för alla människors lika värde samt utveckla en förskola där alla barn känner sig trygga och utvecklas. Arbetet ska vara en naturlig del av vardagen med aktiva främjande insatser. Effekterna av dessa synliggörs var femte vecka i SKA-verktyget.

Arbetslagets främjande arbete

- Hur är det att möta mig som pedagog i förskolans alla situationer?
- Tillsammans i arbetslaget ha regelbundna pedagogiska diskussioner kring värdegrund, bemötande och förhållningssätt, ibland även tillsammans med specialpedagog och pedagogista.
- Skapa en gemensam bild av de normer och värden vi vill ska finnas på förskolan, exempelvis värdeord.
- Uppträda som viktiga förebilder genom att möta barn med värme, empati och ödmjukhet.
- Utmana barn och personal att synliggöra likheter och skapa förståelse för olikheter.
- Närvarande aktiva pedagoger med genuint intresse i barnen och det de är upptagna av.
- Göra barnen medvetna om barnkonventionen och deras rättigheter.
- Reflektera tillsammans med barnen hur vi vill vara mot varandra, både i ord och handling.
- Bekräfta och uppmuntra positiva beteenden.
- Ta barns konflikter på allvar, inte skuldbelägga utan hjälpa dem att finna alternativa lösningar.
- Tillsammans med barnen utveckla de pedagogiska lärmiljöerna.
- Utbildningen planeras så att ingen diskriminering kan förekomma.
- Utbildningen organiseras med tydlig struktur och ansvarsfördelning.
- Skapa förtroendefulla, tillitsfulla och öppna relationer med alla barn och alla vårdnadshavare.
- Informera om likabehandlingsplanen och arbetet för nya medarbetare samt vårdnadshavare.

Syftet med förskolans främjande arbete är att skapa en trygg förskolemiljö och förstärka respekten för allas lika värde. Det riktas mot alla och bedrivs kontinuerligt utan förekommen anledning.

Förebyggande arbete och kartläggning

Det förebyggande arbetet är det som pågår där kartläggningen påvisat risker och brister. Resultatet av kartläggningen dokumenteras och analyseras i SKA-verktyget. Konkreta åtgärder ska formuleras för att förebygga, förhindra och motverka risker för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Vi kartlägger otrygga platser, situationer och barnens upplevelser av förskolan genom exempelvis:

- kartläggningsmallen i SKA-verktyget utifrån de sju diskrimineringsgrunderna samt kränkande behandling
- reflektion och strukturerade samtal med barn
- trygghetsvandring
- kartlägga barns delaktighet i projektet – kan och vill alla vara med?
- utvecklingssamtal och i det dagliga mötet med vårdnadshavare
- observationer av och i lärmiljöer både inomhus och utomhus
- kartlägga hur vi hanterar digitala verktyg/medier (Vill barn bli fotade eller filmade? Vem får använda de digitala verktygen och vem får inte?)
- få syn på effekterna av det främjande arbetet – gruppindelning, lekkonstellationer, struktur och rutiner

Riktlinjer och rutiner för att hantera diskriminering och kränkande behandling

Vid en händelse som bedöms som diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling är rutinerna följande:

- All personal som ser att barn blir utsatt för diskriminering, trakasserier eller annan kränkande behandling ingriper aktivt.
- Arbetslaget ansvarar för kontakt med vårdnadshavare.
- Arbetslaget ansvarar för att anmäla, utreda och följa upp händelsen via LISA i Personec.⁷
- Rektor anmäler varje ärende till huvudman.
- Arbetslaget ansvarar för att vidta åtgärder för att motverka upprepning av diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling.
- Arbetslag och rektor ansvarar för att följa upp resultatet av åtgärder.
- Vid diskriminering eller kränkande behandling mellan personal och barn ansvarar rektor för utredning samt åtgärder.
- Tystnadsplikten gäller kring alla ärenden.

All personal ingriper skyndsamt och aktivt för att stoppa en pågående kränkning

⁷ Rutin, mallar och instruktion finns i förvaltning (F:), Barn och utbildning, Gemensamt stödmaterial, Kränkningar, Förskolans material.

Förankring av planen och likabehandlingsarbetet

Barns delaktighet och förankring av planen och likabehandlingsarbetet

Barnen görs medvetna om barnkonventionen och deras rättigheter. Arbetslagen reflekterar tillsammans med barnen om hur vi vill vara mot varandra, både i ord och handling. Barnen är delaktiga i utvecklandet av de pedagogiska lärmiljöerna. Barnen är delaktiga i kartläggningsarbetet.

Vårdnadshavarnas delaktighet och förankring av planen och likabehandlingsarbete.

Vid utvecklingssamtal och den dagliga kontakten med vårdnadshavare delges det främjande arbetet. Vårdnadshavare får möjlighet att lyfta sina tankar om förskolans likabehandlingsarbete vid utvecklingssamtal och genom årlig enkät. Planen ska finnas tillgänglig på respektive förskoleavdelning samt på hemsidan.

Personalens delaktighet och förankring av planen och likabehandlingsarbetet

Planen förankras genom reflektioner och som en del i SKA. Arbetet dokumenteras och synliggörs regelbundet, minst var femte vecka. Arbetslagen är delaktiga i utvärderingen av årets plan och arbetar aktivt efter planen.